

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Mart 2012

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASEL II İLERLEME RAPORU

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASEL II İLERLEME RAPORU (Mart 2012)

Bilgi ve Önerileriniz İçin:

Risk Yönetimi Dairesi

E-posta: basel2@bddk.org.tr

Tel: (212) 337 73 10

Faks: (212) 337 71 66

BU RAPOR KAMUOYUNU BİLGİLENDİRME AMACIYLA HAZIRLANMIŞTIR. RAPORDA YER ALAN BİLGİLERE DAYANARAK ALINACAK KARARLARIN SONUÇLARINDAN BDDK SORUMLU TUTULAMAZ. RAPORDAN KAYNAK GÖSTERİLMEK SURETİYLE KISMEN ALINTI YAPILABİLİR.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
ATATÜRK BULVARI NO: 191 06680 KAVAKLIDERE ANKARA-TÜRKİYE

İLETİŞİM BİLGİLERİ: RİSK YÖNETİMİ DAİRESİ
TEL: (212) 337 73 10, FAKS: (212) 337 71 66
www.bddk.org.tr E-posta: basel2@bddk.org.tr

BU YAYIN TÜM İÇERİĞİ İLE BDDK İNTERNET SAYFASINDA YER ALMAKTADIR.

BDDK AROKS DOKÜMAN MERKEZİNDE 110 ADET BASILMIŞTIR.

BASIM TARİHİ: MART 2012

AÇIKLAMA

Bu Rapor, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin 18/A maddesinin (f) bendi uyarınca, bankacılık sektörünün Basel II'ye yönelik çalışmalarını izlemek üzere, "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi"ne bankalarca Aralık 2012 dönemi baz alınarak verilen cevaplar kullanılarak hazırlanmıştır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Basel Bankacılık Denetim Komitesince oluşturulmuş olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması dokümanı 2006/48/EC ve 2006/49/EC sayılı Direktifler (CRD) ile Avrupa Birliği (AB) müktesebatına dahil edilmiş ve söz konusu Direktifler belirli bir geçiş süreci dahilinde AB üyesi ülkelerde uygulamaya konulmuştur. Hali hazırda, Basel II dünya çapında birçok ülkede uygulanırken, birçok ülkede ise Basel-II'ye uyum çalışmaları devam etmektedir.

Ülkemizde Basel-II uygulamasına yönelik olarak, CRD ve Basel-II ile uyumlu düzenleme taslakları Nisan 2010 itibarıyla sektörün ve kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. Bu taslaklara ilişkin olarak iletilen görüşlerin değerlendirilmesi ve Basel II'nin sektörün sermaye yeterliliği üzerine etkilerini ölçen son ulusal etki çalışmasının (QIS-TR3) sonuçlarının açıklanmasını müteakip, paralel uygulama dönemi olarak adlandırılan bir yıllık dönem Temmuz 2011 itibarıyla başlamıştır. Paralel uygulama döneminin sona ermesi ile beraber kredi riskinin ölçümünde standart yöntem tüm sektör tarafından uygulanır olacak, Türkiye tam olarak Basel II'yi uygular hale gelecektir.

Bu kapsamda, bankaların CRD/Basel II'ye uyum konusunda yürüttükleri çalışmaların yakından takip edilmesi amacıyla bankalardan altışar aylık dönemlerde talep edilen "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi"nde 2011 yılından geçerli olmak üzere değişikliğe gidilmiştir. Anketin yeni hali ile mevcut uygulama dışında kalan, ileri yöntemlerle yapılacak uygulamalar için bankaların durumları ve hazırlıklarına ilişkin kendi değerlendirmeleri alınmakta ve ankete verilen cevaplar değerlendirilerek büyük bir kısmı kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Aralık 2011 dönemine ilişkin cevaplara bakıldığında, Türk bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %47,7'sini oluşturan bankaların bireysel bazda, %28,5'ini oluşturan bankaların ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarının onayına sunmuş oldukları veya söz konusu strateji ve politikaları yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koydukları görülmektedir. Bankacılık sektörünün %99'u CRD/Basel II çalışmalarını yürütecek üst yönetimini ve birimlerini oluşturmuş, %78'i sorumlu personelini, %80'i ise komitelerini belirlemiştir.

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumu anketler üzerinden incelendiğinde kredi riskinde bankaların %55'i temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma ve %46'sı ileri içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağlarken, bankaların

hemen hemen tamamı menkul kıymetleştirmede (ileri yöntemler) %50'den düşük uyum sağlamışlardır. Piyasa riskinde içsel ölçüm yöntemlerinde büyük ölçüde (%75-%100) uyumlu olan bankaların oranı %90'dır. Operasyonel riskte standart yaklaşımda %75 ila %100 arasında uyum sağlayan bankaların oranı %37'de kalmaktadır.

CRD/Basel II ile ilgili karşılaşılan sorunlara ve kısıtlara bakıldığında bankaların öncelikli engelini veri eksikliği olduğu görülmektedir. Bu kısıtı, mevzuattaki belirsizlikler ve teknolojiye karşılaşılan sorunlar takip etmektedir.

CRD/Basel II uygulamasına ilişkin olarak son altı aydaki gelişmelerin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, en olumlu olarak değerlendirilen gelişme Basel II paralel uygulama sürecinde sorulan soruların ve cevapların yayımlanması, en olumsuz olarak değerlendirilen gelişme ise Basel II ileri yöntemlere ilişkin belirsizlikler olmuştur.

Kredi riskinin hesaplanmasında, bankaların büyük bir kısmı uygulamanın başlamasını takip eden 2 yıl içerisinde farklı portföyler bazında ileri yöntemlere geçmeyi planlamakta, bu çalışmalar kapsamında veri biriktirmekte, yine büyük kısmı stres testleri uygulamakta ve bankaların tamamına yakını kredi riski analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır.

Operasyonel risk hesaplamasında bankaların büyük çoğunluğu nihai olarak ileri ölçüm yaklaşımını hedeflemekte ve bu kapsamda veri biriktirmektedir.

Piyasa risklerinin ölçümünde bankaların tamamına yakını içsel modeller kullanmakta, stres testleri uygulamakta, analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmakta ve sektörün %83'ü yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımını planlamaktadır.

CRD/Basel II ile ilgili olarak, bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %1,6'sını oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına gerek görmezken, %4'ü ekonomik sermaye tahsisini uygulamakta, kalan kısım ise konuya ilişkin çalışmalarını sürdürmektedir. Bankaların ikinci yapısal blok kapsamında ele alınan yapısal faiz oranı riski, likidite riski ve yoğunlaşma risklerini çoğunlukla tanımlamış oldukları, karşı taraf kredi riski ve spesifik riske ilişkin çalışmalarına devam ettikleri görülmektedir. Basel III konusunda bankalarca BIS'in sayısal etki çalışmasına katılıma ilave olarak, uluslararası gelişmeler takip edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	i
İÇİNDEKİLER	iii
TABLOLAR.....	iv
GRAFİKLER.....	iv
GİRİŞ.....	1
1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar	2
2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları	4
3. Birinci Yapısal Blok	9
4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III	23

TABLolar

Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması.....	2
Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%)	5
Tablo 2-2: CRD/Basel-II'ye Uyum Hazırlıklarına Yönelik Ayrılan Kaynakların Yeterliliği ..	7
Tablo 3-1: Nihai Olarak Kullanılması Hedeflenen Yöntem (%).....	9
Tablo 3-2: Bankaların Mevzuatın Hazır Olması Durumunda Ne Kadar Sürede İleri Yöntemler İçin Başvuruda Bulunabilecekleri.....	9
Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri.....	10
Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme	12
Tablo 3-5: İçsel Derecelendirme Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci (%)	13
Tablo 3-6: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri (%)	13
Tablo 3-7: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanımı: Alan ve Varlık Kategorileri (%)	15
Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler.....	15
Tablo 3-9: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş (%).....	16
Tablo 3-10: Kayıp Olayları Bazında Veri Toplanması.....	16
Tablo 3-11: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri (%)	17
Tablo 3-12: Operasyonel Risk Stres Testleri.....	17
Tablo 3-13: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı (%)	18
Tablo 3-14: İleri Ölçüm Yöntemlerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Sürecinin Oluşturulması (%)	18
Tablo 3-15: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%).....	19
Tablo 3-16: Kullanılan Risk Ölçüm Modeli/Modellerinin Kapsadığı Riskler.....	19
Tablo 3-17: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilite Hesaplama Yöntemleri (%)	19
Tablo 3-18: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi (%)	20
Tablo 3-19: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması (%).....	21
Tablo 3-20: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması (%) .	21
Tablo 3-21: Bankaların Piyasa Riski Ölçüm Modelleri İçin Doğrulama ve Onaylama Süreci Oluşturulması (%).....	22
Tablo 4-1: Ekonomik Sermaye Tahsisi (%)	23
Tablo 4-2: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti (%).....	23

GRAFİKLER

Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi ..	2
Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere ve İkinci Yapısal Bloğa Uyum Durumu	4
Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar.....	5
Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler.....	6
Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri	8
Grafik 3-1: Bankaların THK Hesaplamaları	11
Grafik 3-2: Bankaların TT Hesaplamaları	11
Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı.....	12
Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılmayacağı (%).....	20

KISALTMALAR

ARCH	Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Autoregressive Conditional Heteroscedasticity)
Basel II	Basel Bankacılık Denetim Komitesince Hazırlanmış Olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması Dokümanı
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
CRD	Avrupa Birliğinin 2006/48/EC ve 2006/49/EC Sayılı Direktifleri
EWMA	Üstel Ağırlıklı Hareketli Ortalama (Exponentially Weighted Moving Average)
GARCH	Genelleştirilmiş Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity)
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
THK	Temerrüt Halinde Kayıp (LGD-Loss Given Default)
TO	Temerrüt Olasılığı (PD-Probability of Default)
TT	Temerrüt Tutarı (EAD-Exposure at Default)
YK	Yönetim Kurulu

GİRİŞ

Bu Raporda, Aralık 2011 itibarıyla ‘Bankaların CRD/Basel II’ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi’ne verilen cevaplar değerlendirilerek elde edilen bilgiler derlenmiş ve özel önem arz ettiği düşünülen konular ele alınarak, toplulaştırılmış veriler üzerinden kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Rapor;

1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar
2. Basel II’ye Yönelik Uyum Çalışmaları
3. Birinci Yapısal Blok
4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III

olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır.

Ankette yer alan soruların ele alınış biçimi, verilen cevapların kapsam ve niteliği bankadan bankaya önemli ölçüde değişebilmektedir. Raporda, bankalara ilişkin münferit bazda bilgilere ve banka bazlı değerlendirmelere yer verilmemiş, istatistiki veriler sektör aktif toplamına oranlama şeklinde oluşturulmuştur. Anket çalışmasında verilen cevaplardan mümkün olması durumunda sayısal sonuçlar çıkarılmıştır. Aktif yüzdesi, rapora dahil olan bankaların aktif toplamı (Aralık 2011) 100 kabul edilerek hesaplanmıştır. Bankalar ankette yöneltilen sorulara birden fazla cevap verebildiğinden bazı cevapların değerlendirilmesinde aktif toplamı yüzde 100’ü aşabilmekte ya da cevap verilmemiş olması durumunda %100’ün altında kalabilmektedir. Bu nedenle okuyucunun her cevabı kendi içinde değerlendirmesi yerinde olacaktır. Cevaplar arasında görülebilecek tutarsızlıklar, ankete verilen cevapların tutarsızlığından kaynaklanmaktadır.

Değerlendirmeye İller Bankası, Adabank ve Birleşik Fon Bankası bilgileri dahil edilmemiş, çalışma katılım bankaları ile beraber toplam 45 bankanın cevaplarından hazırlanmıştır.

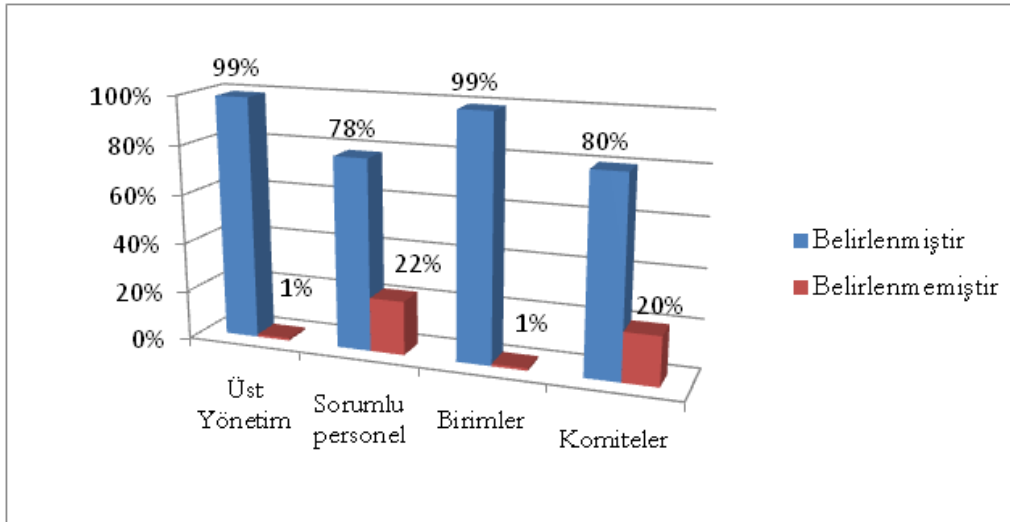
1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar

Strateji ve politikaların oluşturulması CRD/Basel-II'ye geçişte bankalar tarafından öncelikli olarak ele alınmıştır. Nitekim sektörün önemli bir bölümünü oluşturan bankalar söz konusu strateji ve politikalarını hazırlamış ve uygulamaya koymuştur. Haziran 2011 dönemiyle kıyaslandığında bu tablonun önemli bir değişim göstermediği, bununla birlikte önceki anket döneminde hazırlanan ve yönetim kurulu onayına sunulan strateji ve politikaların (Haziran 2011 döneminde %10,8) Aralık 2011 dönemi itibariyle tamamen yönetim kurulu tarafından onaylanarak uygulamaya konduğu anlaşılmaktadır. Güncel durum değerlendirildiğinde, sektörün toplam aktif büyüklüğünün %47,7'sini oluşturan bankaların bireysel bazda, %28,5'ünü oluşturan bankaların ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koydukları görülmektedir.

Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması

(%)	Bireysel	Konsolide
Hazırlanması düşünülmemektedir	14,0	13,6
Hazırlanması planlanmaktadır	0,8	0,7
Hazırlanmaktadır	11,0	35,5
Hazırlanmış ve Yönetim Kurulu onayına sunulmuştur	0	0
Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır ve uygulamaya konulmuştur	47,7	28,5

Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi

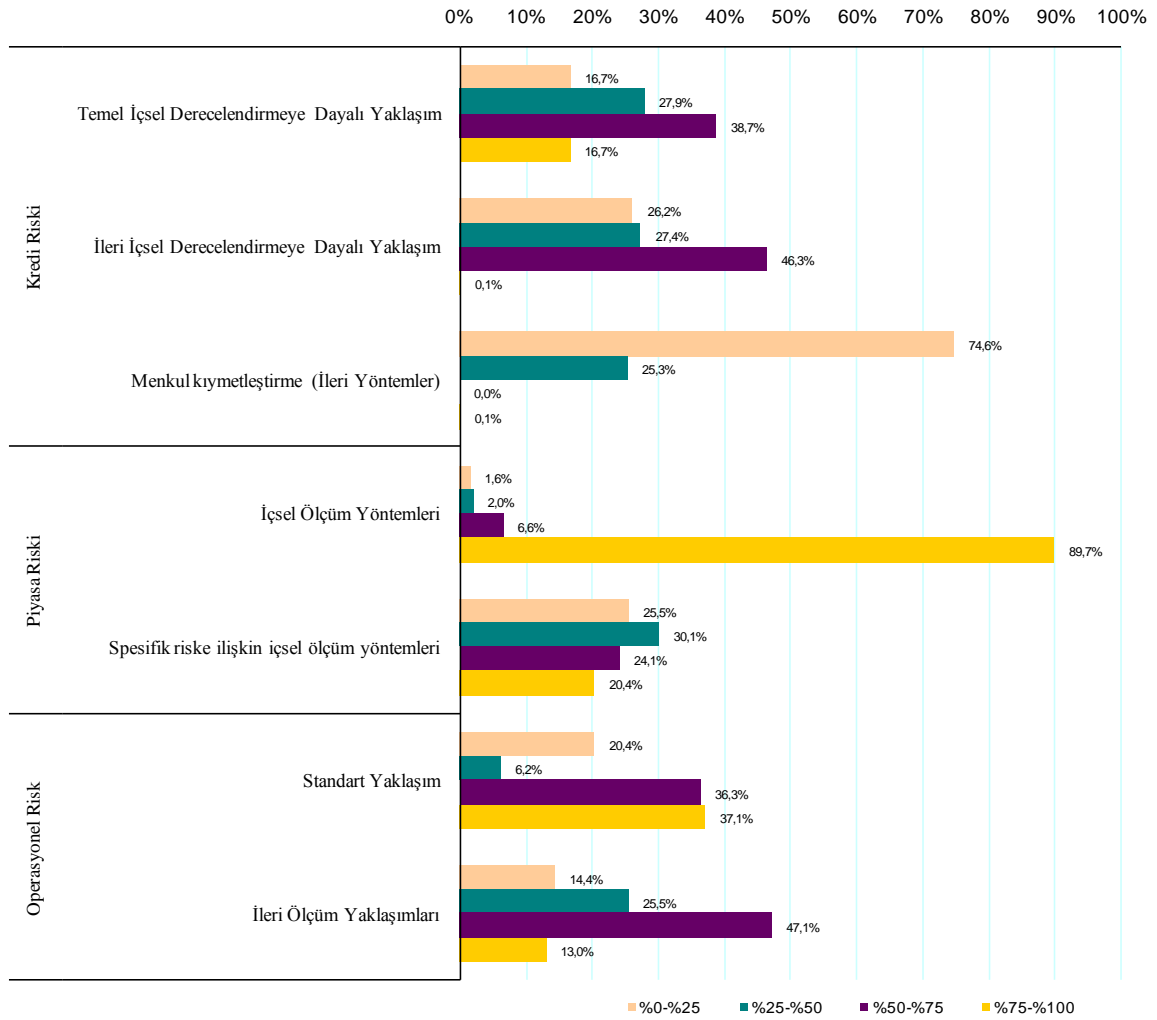
Bankacılık sektörünün %99'u CRD/Basel-II çalışmalarını yürütecek üst yönetimi ve ilgili birimleri oluşturmuştur. Bu kapsamda sektörün %80'i ilgili komiteleri belirlemiş olup, bu

kapsamda çalışacak sorumlu personel ise %78 seviyesinde belirlenmiştir. Bir önceki ankete göre CRD/Basel-II çalışmalarını yürütecek sorumlu personelin belirlenme oranı %65'ten %78'e yükselmiş olup sorumlu üst yönetim, birimler ve komitelerin belirlenmesinde önemli bir değişiklik gerçekleşmemiştir.

2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumuna ilişkin kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk kapsamında verdikleri cevaplar aşağıdaki grafikte gösterilmiştir. Buna göre, kredi riskinde bankaların %55'i temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma, %46'sı ileri içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağlarken, bankaların hemen hemen tamamı menkul kıymetleştirmede (ileri yöntemler) %50'den düşük uyum sağlamış durumdadır.

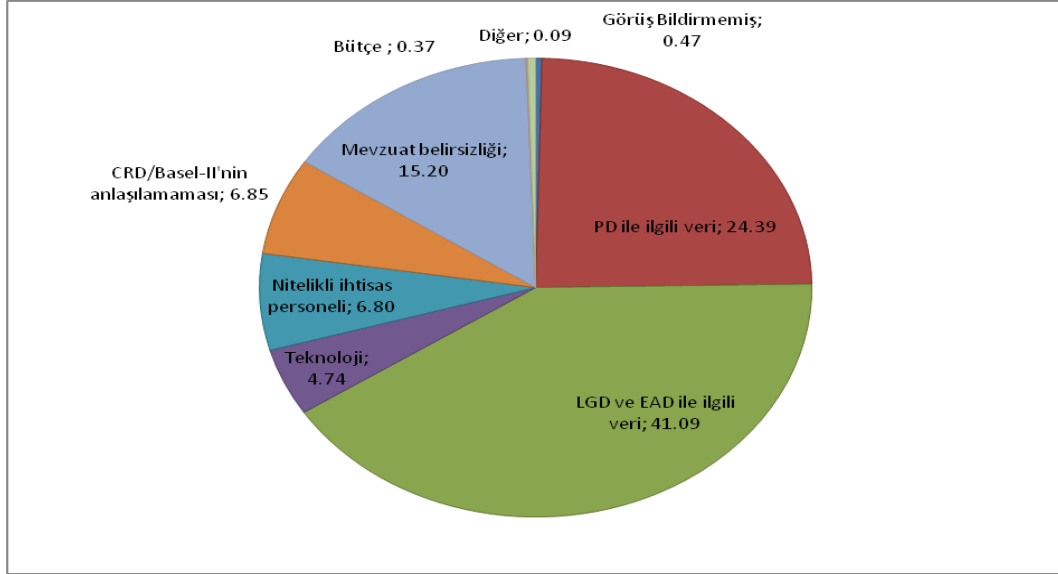
Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere ve İkinci Yapısal Bloğa Uyum Durumu

Piyasa riskinde bankaların %90'ı içsel ölçüm yöntemlerine büyük ölçüde (%75-%100 oranında) uyumlu iken bankaların %56'sı spesifik riske ilişkin içsel ölçüm yöntemlerine %50'den düşük uyum sağlamışlardır.

Operasyonel riskte bankaların %73'ü standart yaklaşıma %50'nin üzerinde uyum sağlarken; bu oran içsel ölçüm yaklaşımlarında %60'da kalmaktadır. Kredi riski, piyasa riski ve operasyonel riske ilişkin olarak geçen döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar

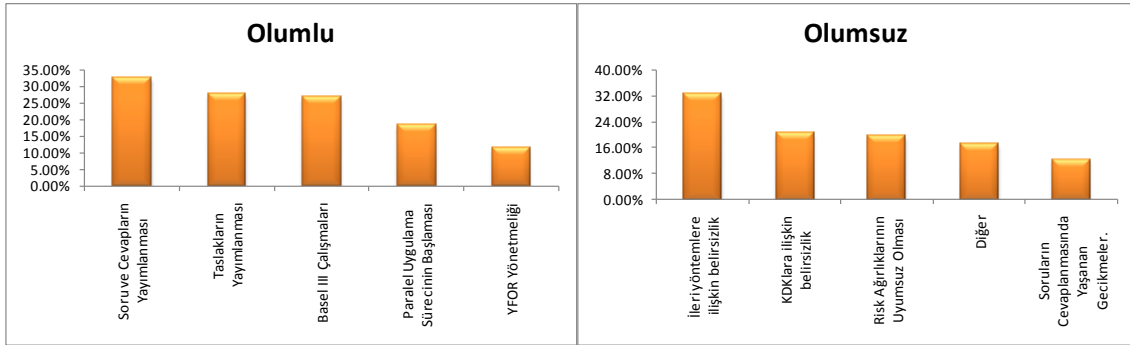
CRD/Basel-II çerçevesindeki engellere ve eksikliklere bakıldığında temel sorunun LGD, EAD ve PD'ye ilişkin veri eksikliği ile içsel yöntemlere ilişkin mevzuatın açıklanmamış olması olduğu anlaşılmaktadır. Sektördeki bankaların %41'i LGD ve EAD'ye ilişkin, %24'ü ise PD'ye ilişkin veri eksikliğini en önemli iki sorundan birisi olarak tanımlamıştır. Bunları %15,2 ile ileri ölçüm yöntemlerine ilişkin mevzuat konusu takip etmektedir. Bir önceki dönemle karşılaştırıldığında ilk üç sorunun (LGD, EAD, PD ile ilgili veri ve mevzuat belirsizliği) sıralamasında bir değişiklik bulunmamakla birlikte toplam içerisindeki ağırlıklarının azaldığı, buna karşın CRD/Basel II'nin anlaşılabilirliği ve nitelikli personel istihdamına ilişkin sorunların payının arttığı görülmektedir.

Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%)

Kredi Riski	Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	43,2
	İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	12,2
Piyasa Riski	İçsel Model	94,5
	Standart Yaklaşım	28,7
Operasyonel Risk	İleri Ölçüm Yaklaşımları	32,6

Sektörde yasal sermayenin hesaplanmasında hali hazırda bankaların altyapılarının ve sistemlerinin kredi riski için; %43,2 ile Temel İDD ve %12,2 ile İleri İDD yaklaşımı, piyasa riski için; %94,5 ile içsel model yaklaşımını ve operasyonel risk için; %28,7 ile standart yaklaşımı, %32,6 ile ileri ölçüm yaklaşımlarını kullanmaya elverişli olduğu görülmektedir. Ankete verilen yanıtlarda önceki döneme göre önemli bir değişiklik bulunmamaktadır.

Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler

Bu soruya verilen cevaplara göre bankaların %32'si Basel II paralel uygulama sürecinde sorulan soruların ve cevapların yayımlanması ile %27'si Basel II taslak düzenlemelerin yayımlanmasını olumlu değerlendirmiştir. Bunların yanı sıra paralel uygulama sürecinin başlaması, yapısal faiz oranı riskine ilişkin yönetmeliğin yayımlanması ve Basel III'e ilişkin çalışmalar bankalarca olumlu görülen diğer gelişmelerdir. Diğer taraftan ileri yöntemlere ilişkin belirsizlikler %32 ile bankaların en olumsuz bulduğu gelişme olarak dikkat çekmektedir. Kredi derecelendirme kuruluşlarının sermaye yeterliliğinde dikkate alınmasına ilişkin belirsizlikler¹, yüksek riskli alacaklar sınıfında yer alan risk ağırlıklarının Basel II ile uyumlu olmaması ve sorulan sorulara cevap alma hususunda yaşanan gecikmeler bankaların olumsuz bulduğu diğer gelişmelerdir.

Bankaların CRD/Basel-II uyum sürecinde BDDK'dan beklentileri maddeler halinde aşağıda yer almaktadır:

- Basel II düzenleme taslaklarının ve raporlama formlarının daha anlaşılabilir olmasını temin etmek amacıyla ayrıntılı açıklamaları içeren, örnek hesaplamaların bulunduğu,

¹ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 10 Şubat 2012 tarih ve 4577 sayılı kararı ile bu sorun çözülmüştür.

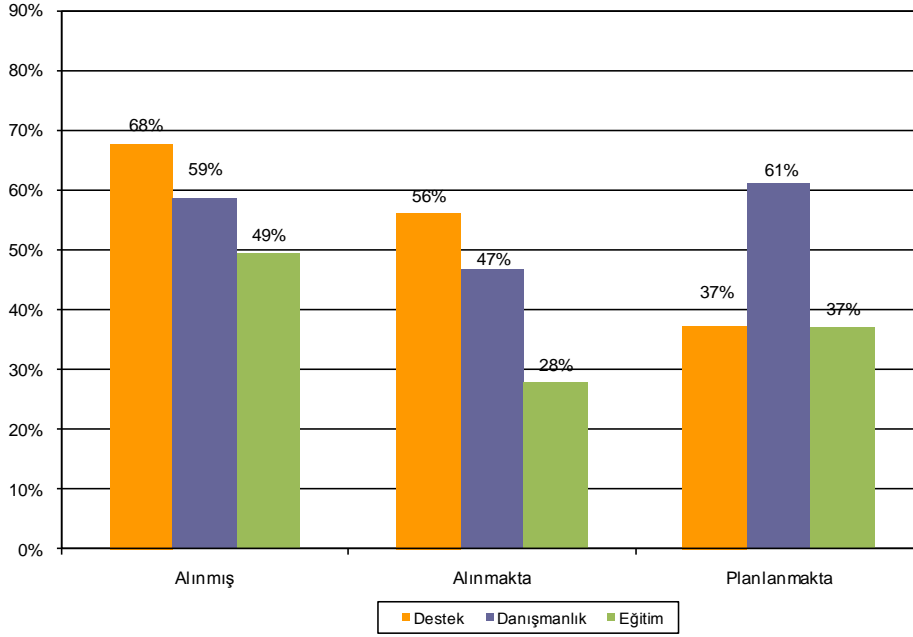
formların nasıl doldurulacağını gösteren yardımcı dokümanların hazırlanması ve bankalarla paylaşılması,

- Basel II ile ilgili olarak eğitim programları düzenlenerek ortak doğru algılamının sağlanması,
- İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlarla “Kredi Riski” ve İleri Ölçüm Yaklaşımlarıyla “Operasyonel Risk” yasal sermaye hesaplamaları başvurularının değerlendirilmesinde geçerli olacak kriter ve unsurların netleştirilmesi ve bankalara duyurulması,
- CRD/Basel II’ye uyum düzeyinin, bankaların ölçeklerine göre sınıflandırılarak değerlendirilmesi,
- Basel II düzenleme taslakları baz alınarak yapılan banka içi bilgi-işlem alt yapısı çalışmalarının söz konusu düzenleme taslaklarında daha sonra yapılacak olan değişikliklere uyumu konusunda ihtiyaç olabilecek ilave sürenin dikkate alınması.

Tablo 2-2: CRD/Basel-II’ye Uyum Hazırlıklarına Yönelik Ayrılan Kaynakların Yeterliliği

	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Büyük Ölçüde Yeterli	Tamamen Yeterli
Yönetim/Organizasyon	0	0,2	40,3	59,5
Beşeri Kaynaklar	0	3,1	54,2	42,6
Mali Kaynaklar	0	2,0	37,7	60,3
Fiziki Kaynaklar	0	3,3	46,2	50,5
Ortalama	0	2,2	44,6	53,2

Bankacılık sektöründe toplam aktif büyüklüğünün %53,2’sini temsil eden bankalar, CRD/Basel-II’ye uyum hazırlıklarına yönelik ayrılan yönetim/organizasyon, beşeri, mali ve fiziki kaynaklarını tamamen yeterli olarak belirtmişken; %44,6’sını temsil eden bankalar ise söz konusu kaynakların büyük ölçüde yeterli olduğunu belirtmiştir. Ankete verilen yanıtlarda önceki döneme göre önemli bir değişiklik görülmemiştir.

Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri

Bankalar Basel II'ye uyum konusunda yoğun olarak destek ve danışmanlık hizmeti almakta ve ileride artan seviyede danışmanlık hizmeti almayı planlamaktadırlar. CRD/Basel II konusunda sektörün %37'sini oluşturan bankaların destek hizmeti, %61'ini oluşturan bankaların danışmanlık hizmeti ve %37'sini oluşturan bankaların eğitim hizmeti almayı planladıkları görülmektedir. Bir önceki ilerleme anketi sonuçları ile kıyaslandığında alınmakta olan danışmanlık hizmetlerinde %12,8'lik bir azalış olduğu gözlemlenmektedir.

3. Birinci Yapısal Blok

3.1 Kredi Riski

Tablo 3-1: Nihai Olarak Kullanılması Hedeflenen Yöntem (%)

Standart Yaklaşım	5,2
Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	2,0
İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	92,9

Bankaların önemli bir kısmı Basel-II uygulaması kapsamında kredi riski hesaplanması için nihai olarak içsel derecelendirmeye dayalı yöntemleri kullanmayı hedeflemektedir. Bankaların sadece sektör aktif toplamının %5,2'sini oluşturan kısmı nihai olarak standart yöntemde kalmayı hedeflediğini belirtmiştir. İçsel derecelendirmeye dayalı yöntemleri hedefleyen bankalar ise %92,9 gibi yüksek bir oranda ileri içsel derecelendirme yöntemini kullanmayı hedeflemektedir. Bir önceki dönem anketine kıyasla göze çarpan tek değişiklik, daha önce Temel ve İleri İçsel Derecelendirmeye Yaklaşımların her ikisini de kullanacağını belirten bankaların bu dönemde her iki seçeneği birden işaretlememiş olmasıdır. Geçen döneme kıyasla İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımı kullanacağını belirten bankalar yaklaşık %8 oranında artmıştır.

Tablo 3-2: Bankaların Mevzuatın Hazır Olması Durumunda Ne Kadar Sürede İleri Yöntemler İçin Başvuruda Bulunabilecekleri

Yıl	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende
0	0,1	2,1	5,3	0,1	0,1	0,1
1	24,6	12,5	9,3	12,4	9,2	9,2
2	32,3	13,6	13,6	33,4	36,6	40,4
3	9,5	22,7	22,7	9,5	9,5	4
4	11,6	21,3	21,3	22,7	22,7	12,8
4+	19,6	17,2	17,1	19,51	19,5	29,5
Hazırlanmayan	2,6	9,9	10,1	2,7	2,7	3,4

Bankaların kredi riski için ileri ölçüm yaklaşımlarına ilişkin mevzuatın hazır olduğu varsayıldığında ne kadar sürede portföyler bazında ileri ölçüm yaklaşımlarını kullanmak için başvuruda bulunabilecekleri yukarıda yer alan tabloda özetlenmiştir. Buna göre bankaların portföyler itibarıyla mevzuat hazır olsa bile genellikle 2 yıldan daha uzun bir süreye ihtiyaç duydukları görülmektedir. Özellikle Bankalar ve Hazineden Alacaklar portföylerinde ileri yöntemlere geçiş için bankaların önemli bir kısmı 2 yıldan fazla bir süre öngörmüşlerdir. Bu

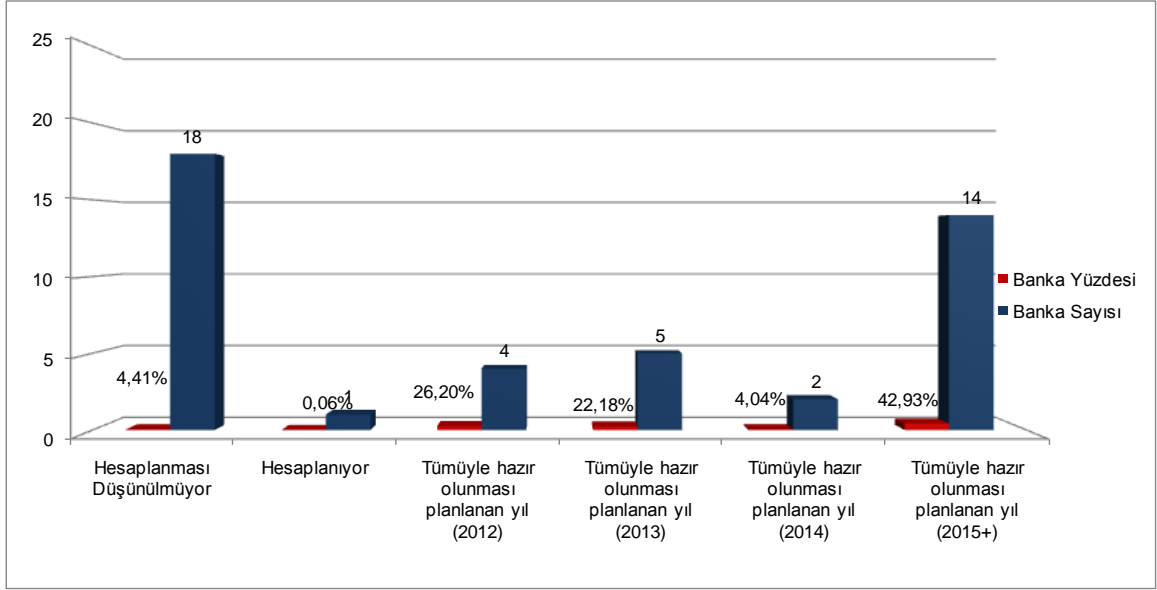
iki portföy için bankaların yaklaşık %10'luk kısmı herhangi bir hazırlık belirtmemişken, diğer portföyler için hazırlık yapmayan bankalar %2-3 gibi sektörün küçük bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Bir önceki dönem anketine kıyasla tüm portföyler için önemli sayılamayacak değişiklikler olsa da, kayda değer tek değişiklik bir önceki dönem anketine göre hazırlanmayacağını belirten banka yüzdesindeki azalıştır. Kurumsal ve diğer perakende hariç tüm portföyler için bu azalış %3-4 civarındadır.

Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri

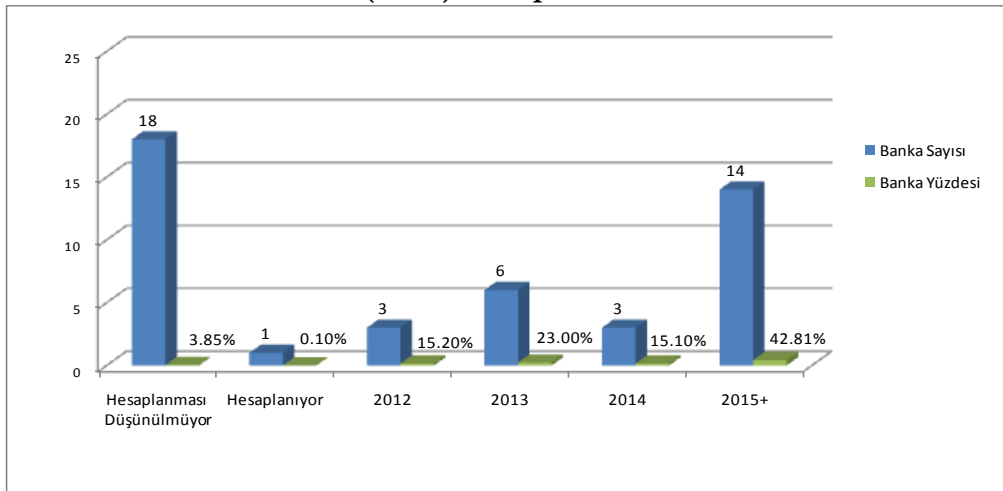
(%)	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende
Mevcut Durum						
Derecelendirme/skorlama sistemi						
İstatistik tabanlı	0,8	1,0	1,0	28,1	54,8	73,4
Yargısal tabanlı	45,2	26,4	27,8	34,1	24,9	8,2
Hibrit (istatistik+ yargısal)	52,1	17,7	3,1	47,9	18,3	4,9
PD hesaplanıyor	57,1	3,7	3,2	53,8	53,8	19,8
Kullanılması Planlanan						
Derecelendirme/skorlama sistemi						
İstatistik tabanlı	6,1	2,4	2,4	30,6	55,3	71,3
Yargısal tabanlı	17,6	23,4	12,8	0,3	0,4	0,2
Hibrit (istatistik+ yargısal)	49,7	31,4	29,9	60,1	23,7	10,9
PD hesaplanıyor	58,4	52,3	49,1	62,4	62,4	66,7

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam oranlar %100'ü aşmaktadır.

Bankalar Aralık 2011 tarihi itibarıyla kurumsal şirketler ve kurumsal KOBİ'ler için çoğunlukla hibrit modelleri, perakende KOBİ'ler ve diğer perakende müşterileri için ise istatistik tabanlı modelleri kullanmaktadırlar. Kullanılması planlanan modellere bakıldığında ise yine sektörün büyük bölümünün kurumsal şirketler ve kurumsal KOBİ'ler için hibrit modelleri, perakende KOBİ'ler ve diğer perakende müşterileri için istatistik tabanlı modelleri kullanmayı planladığı görülmektedir. Buna ilaveten sektörün %55'e yakın bir kısmını oluşturan bankaların halihazırda kurumsal şirketler, kurumsal KOBİ'ler ve perakende KOBİ'ler için PD hesaplamaları gerçekleştirdiği görülmektedir. Geçen döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

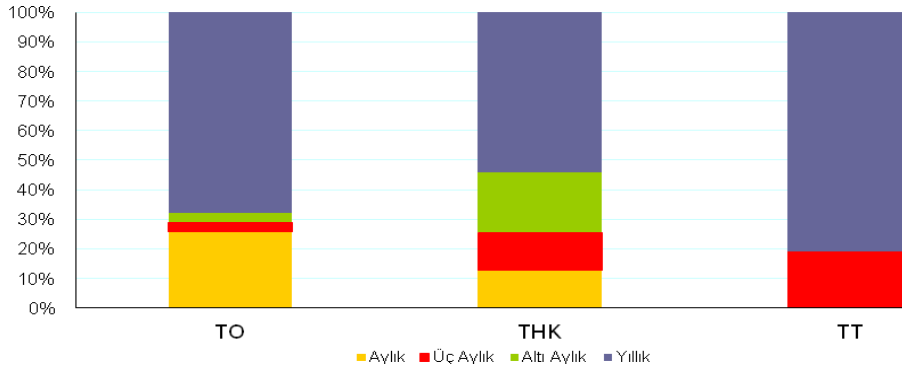
Grafik 3-1: Bankaların THK (LGD) Hesaplamaları

Bankalara LGD hesaplanmasına yönelik planları sorulduğunda; ankete katılan bankaların aktif büyüklüğü olarak %4,4'üne denk gelen 18 bankanın LGD hesaplaması yapmayı düşünmediği görülmektedir. 1 bankanın 2008 yılında sözkonusu hesaplamaları yapmaya başladığı, sektörün %26,2'sini oluşturan 4 bankanın 2012 yılında, %22,2'sini oluşturan 5 bankanın 2013 yılında ve 2 bankanın 2014 yılında hesaplamaya tümüyle hazır olmayı planladıkları görülmektedir. LGD hesaplamayı planlayan bankaların 14 tanesi ise 2015 yılı ve sonrasında geçiş yapmayı hedeflemektedir. Ankete verilen yanıtlarda önceki döneme göre önemli bir değişiklik görülmemektedir.

Grafik 3-2: Bankaların TT (EAD) Hesaplamaları

Ankete katılan bankaların aktif büyüklüğü olarak %42,8'inin 2015 yılı ve sonrasında, %15,1'inin 2014 yılında, %23'ünün 2013 yılında ve %15,2'sinin ise 2012 yılında TT hesaplamalarına tümüyle hazır olmayı planladıkları görülmektedir. Sektörün %0,1'ini oluşturan 1 banka ise 2008 yılında söz konusu hesaplamaları yapmaya başlamıştır. Diğer taraftan, sektörün %3,9'unu oluşturan 18 bankanın ise TT hesaplamayı düşünmediği görülmektedir. Geçen dönem anketiyle kıyaslandığında verilen cevaplarda önemli bir değişiklik bulunmamaktadır.

Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı

Sektörün büyük bölümünü oluşturan bankalar Temerrüt Oranı, Temerrüt Halinde Kayıp ve Temerrüt Tutarı istatistiklerini yıllık olarak hesaplamayı planladıklarını belirtmişlerdir. Geçmiş anket dönemine göre bir değişiklik gerçekleşmemiştir.

Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme

(%)	1 yıl	2 yıl	3 yıl	4 yıl	5 yıl	5 +	Toplam
TO	1.1	1.4	29.4	7.4	1.2	21.8	62.3
THK	0.0	0.0	9.0	10.6	3.8	11.2	34.6
TT	0.0	0.0	9.0	18.7	3.8	3.1	34.6
İçsel Derecelendirme Notları	14.2	0.4	16.7	0.3	13.4	21.8	66.9

Bankalar veri biriktirmeye başlamış olup, TO için %21,8 oranında 5 yıldan uzun süreli birikim mevcut iken, THK için bankaların %11,2'si 5 yıldan uzun süredir veri biriktirmiştir. TT'de 4 yıldır veri biriktiren bankaların oranı %18,7'dir. İçsel Derecelendirme Notlarında ise %21,8 oranı ile ağırlık 5 yıldan uzun süredir. Toplamda ise TO ve içsel derecelendirme notlarında sektörün sırasıyla %62,3'ü ile %66,9'u veri biriktirmeye

başlamıştır. Toplamda içsel derecelendirme oranında geçmiş anket dönemine kıyasla %12,4 artış gerçekleşmiştir. Söz konusu husus bazı bankalarca Basel II kapsamındaki yapılan çalışmaların Basel II kapsamında kullanılabilir düzeye gelmesinden kaynaklanmıştır.

Tablo 3-5: İçsel Derecelendirme Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci (%)

Doğrulama ve onaylama süreci mevcut değildir	64,5
Gerek görülmemektedir	10,8
Planlanmaktadır	30,5
Oluşturulmaktadır	23,1
Doğrulama ve onaylama süreci mevcuttur	35,5

Bankaların %64,5'ünde kredi riski içsel modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama süreci mevcut değildir. Ancak bu bankalardan %23,1'inde doğrulama ve onaylama süreçlerinin oluşturulmasına ilişkin çalışmalar devam etmekte, %30,5'inde ise bu süreçlerin oluşturulması planlanmaktadır. Sektörün %10,8'i ise bu süreçlerin oluşturulmasını gerekli görmemektedir. Geçen döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Tablo 3-6: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri (%)

Kullanılıyor	73,2
Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar (duyarlılık analizleri)	52,1
Çok değişkenli senaryolar	60,5
Tarihsel senaryolar	14,6
Diğer	1,0
Kullanılmıyor	26,8

Bankaların aktif büyüklüğü itibarıyla %73,2'si kredi riski analizlerinde stres testlerinden faydalanmaktadır. Kullanılan senaryo türleri incelendiğinde en fazla tek bir parametrelili (duyarlılık analizleri) ve çok değişkenli senaryoların kullanıldığı görülürken, sektör için tarihsel senaryoların kullanımı önem arz etmemektedir. Sektörün %26,8'i ise stres testlerine başvurmamaktadır. Stres testi uygulama oranında son dönemde %86,9'dan %73,2'ye bir düşüş görülmekte olup, sözkonusu değişiklik büyük ölçekli bir bankanın ankete verdiği cevapta yapılan değişiklikten kaynaklanmaktadır.

Sektörde kredi riski ile ilgili olarak birbirinden farklı birçok stres testi senaryoları ve risk faktörleri kullanılmaktadır. Bankaların en çok kullandığı/kullanmayı planladığı başlıca stres

testi senaryoları; TO, THK ve TT parametrelerinin beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp, sermaye yeterliliği standart rasyosu veya sermaye yeterliliği üzerindeki etkisinin analiz edilmesi amacıyla bu parametrelere yüzdesel olarak belirli şoklar uygulanması veya TO parametresi üzerinden duyarlılık analizleri yapılması, bankalar tarafından derecelendirilmiş firmaların içsel derecelerinin 1 derece aşağı çekilmesi, yakın izleme kapsamında yer alan tüm firmaların temerrüt etmesi, dereceler arasındaki geçişmeler ile kur ve faiz oranlarında gerçekleşebilecek aşırı dalgalanmaların kredi portföyünde oluşturabileceği kayıplardır.

Bu senaryolara ek olarak, kredi portföyünde meydana gelebilecek artışların beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp ve sermaye yeterliliği üzerindeki etkileri, kredi portföyünün belirli bir yüzdesinin temerrüde uğramasının kar/zarara ve sermaye yeterlilik oranına etkisi, gayrimenkul ipotekleri ile teminat altına alınmış krediler için söz konusu gayrimenkullerin olası rayiç değer değişimlerinin teminat/risk oranına etkisi, sektör ve müşteri yoğunlaşmalarının etkileri, geçmiş ekonomik krizlerle ortaya çıkan yüksek takibe dönüşüm oranlarının banka karlılığına etkisi, belirli senaryolar kapsamında karşılık ayrılan krediler ve diğer alacakların daha kötü olan bir alt sınıfa geçmesi durumunda takibe dönüşüm oranları ve sermaye yeterliliğinin nasıl etkileneceği, teminat değerliliğinin azalmasının sermaye yeterliliğine etkisi ile ileriye yönelik olarak takipteki kredi tutarlarının özkaynaklara oranının tahmin edilmesi, muhtelif senaryoların karşılık tutarları ve özkaynaklara etkisi de bankalar tarafından analiz edilmektedir. Stres testi senaryolarında en çok kullanılan risk faktörleri ise; TO, THK, TT, makroekonomik faktörler (gayrisafi yurtiçi hasıla, işsizlik oranları vb.), kurlar, faiz oranları ve kredi dereceleridir. Geçen döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Tablo 3-7: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanımı: Alan ve Varlık Kategorileri (%)

Evet, Kullanılıyor	% 85,7					
	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende
	85,8	44,3	28,5	85,7	85,6	68,3
Orta ve uzun dönem stratejinin belirlenmesi	45,8	39,5	24,1	51,7	51,6	48,3
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	6,4	0,7	0,7	3,4	3,3	0,2
Ürün fiyatlaması	31,8	26,3	14,1	31,7	31,6	38,0
Yatırım /Plasman kararları	33,5	30,1	4,5	42,5	42,4	18,1
Limit tahsisi	68,3	34,7	15,9	68,2	66,9	59,3
Karşılık ayrılması	33,3	6,2	3,0	30,2	30,1	16,0
Performans ölçümü	24,5	18,9	15,8	30,4	30,4	18,3
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	30,1	2,4	2,4	17,8	17,8	1,7
Bütçeleme	6,9	3,1	3,0	12,8	12,7	1,2
Diğer	0,1	0,0	0,0	11,1	11,1	26,2
Hayır, Kullanılmıyor	% 14,3					

Bankaların %85,7'si kullandıkları içsel kredi riski ölçüm modellerinin çıktılarını karar alma süreçlerinde kullanmakta olup, bu çıktılar varlık kategorisi bazında en çok kurumsal, kurumsal/KOBİ, Perakende/KOBİ ve diğer perakende portföylerinde kullanılmaktadır. Amaçsal olarak ise model çıktıları en çok limit tahsisi, orta ve uzun dönem stratejinin belirlenmesi, yatırım/plasman kararları, karşılık ayrılması ve ürün fiyatlamasında kullanılmaktadır. Bu iki kombinasyon birlikte ele alındığında model çıktılarının en fazla kullanımının %68,3 ile kurumsal portföyde limit tahsisi amacıyla olduğu görülmektedir. Aralık 2011 dönemi ile karşılaştırıldığında bankaların kredi riski analiz sonuçlarını daha düşük oranda (%0,8) karar alma süreçlerinde kullandıkları, negatif yönlü bu değişimin özellikle kurumsal ve perakende portföylerdeki performans ölçümünde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır.

3.2 Operasyonel Risk

Bankacılık sektöründeki tüm bankalar Aralık 2011 itibarıyla operasyonel risk için sermaye gereksinimi hesaplamasında temel gösterge yaklaşımını kullanmaktadır.

Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler

Hedeflenen Yöntem	(%)
Temel Gösterge Yaklaşımı	3,1
Standart Yaklaşım	15,8
İleri Ölçüm Yaklaşımı	78,7
Standart Yaklaşım ve İleri Ölçüm Yaklaşımı	2,4
Cevap yok/hedef belirtilmemiş	0,00

Operasyonel risk yasal sermaye hesaplamasında; temel gösterge yaklaşımını gelecekte de kullanmayı hedefleyen bankalar, sektörün %2,4'ü gibi küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Bankaların büyük bir kısmı (%78,7) ileri ölçüm yaklaşımlarını, diğer bir kısmı ise (%15,8) standart yöntemi kullanmayı hedeflemektedir. Geçen anket dönemine kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Tablo 3-9: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş (%)

Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş	Standart Yöntemde Bilgi ve Veri Sistemleri Alt Yapısının Yeterliliği		
2012	-	Tamamen Yeterlidir	6,1
2013	13,8	Büyük Ölçüde Yeterlidir	36,5
2014	25,0	Kısmen Yeterlidir	18,8
2015	10,4	Yeterli Değildir	0,2
2016+	50,7	Stdt Yönt Düşünülmemektedir	38,4

Anket çalışmasının neticesinde sektörün; yaklaşık %85'lik bir kısmının ileri ölçüm yaklaşımlarına 2014 ve sonrasında, %50'sinden fazlasının ise 2016 ve sonrasında geçmeyi planladığı görülmektedir. Sektörün küçük bir kısmı (%13,8) ise 2013 yılında operasyonel risk hesaplamasında ileri yöntemlere geçmeyi planladığını beyan etmiştir. Bu bankaların geçen anket dönemine kıyasla planlarını 2013 veya 2014 yılına öteledikleri görülmektedir.

Standart yöntem kullanılmasında sektörün %37'sini oluşturan bankalar bilgi ve veri sistemleri alt yapılarını büyük ölçüde yeterli görürken, %6'lık kısmı tamamen yeterli olduğunu düşünmektedir. Geçen anket dönemine kıyasla kendini kısmen yeterli gören bankalardan, “büyük ölçüde yeterli gören” (5,4 puan) ve “standart yöntemi düşünmediğini” (6,7 puan) belirten bankalara kayış olmuştur.

Tablo 3-10: Kayıp Olayları Bazında Veri Toplanması

Kayıp Verisi Toplanmıştır	93,1
1-3 Yıl	28,6
4-5 Yıl	25,3
6 + yıl	39,2
Toplanması düşünülmemektedir	0,63
Toplanması Planlanmaktadır	5,28

Ankete katılan bankaların %93'ü tarafından kayıp olayları bazında veri toplanmaktadır. Bu bankaların %39'u 6 yıl ve üstünde, %25,3'ü 4-5 yıllık ve %28,6'sı ise 1-3 yıllık veri biriktirmiştir. Veri toplamayı düşünmeyen 4 bankanın aktif toplamı sektörün %0,6'sını, veri

biriktirmeyi planlayan 6 bankanın aktif toplamı ise %5,3'ünü oluşturmaktadır. Geçen döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Tablo 3-11: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri (%)

Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmıştır	92,8
Kayıp Dağılımları Yaklaşımları (LDA)	69,1
Skor Kart Yaklaşımları (SCA)	0,0
Yapay Sinir Ağları (Neural Networks)	0,0
Uç Değerler Teorisi (EVT)	18,3
Melez Yaklaşımlar	12,2
Senaryo Analizleri Yaklaşımları	21,2
Diğer	30,0
Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmamıştır	7,2

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam %100'ü aşmaktadır.

Aralık 2011 itibariyle, sektörün aktif büyüklüğüne göre büyük bir kısmı, %92,8'i (banka sayısı olarak 22 tanesi) temel işkolları bazında sınıflandırma yapmıştır ve her bir iş kolundan gerekli gösterge verilerini elde edebilmektedir. Haziran 2011 dönemine göre temel işkolları bazında sınıflandırma yapan bankaların sayısında artış olmuştur. Operasyonel risk ölçümü ve yasal sermaye tahsisinde ileri ölçüm yöntemlerinden yoğun olarak kullanılması planlanan yaklaşımlar, Kayıp Dağılımları Yaklaşımları, Senaryo Analizleri Yaklaşımları ve Uç Değerler Teorisi'dir.

Tablo 3-12: Operasyonel Risk Stres Testleri

Uygulanmaktadır	43,4
Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar	11,8
Çok değişkenli senaryolar	11,0
Tarihsel senaryolar	9,1
Diğer	29,7
Uygulanmamaktadır	56,6

Haziran 2011 dönemine göre stres testi uygulayan bankaların sayısı değişmemesine rağmen, bu bankaların sektör payları toplamı artış göstermiş, ancak operasyonel risk için stres testleri henüz sektör genelinde uygulama alanı bulamamıştır. Stres testi uygulayan bankalarca benimsenen senaryolar incelendiğinde, sektörde genel kabul görmüş bir yaklaşımın bulunmadığı, kullanılan senaryoların çeşitlilik arz ettiği görülmektedir.

Tablo 3-13: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı (%)

Kullanılmaktadır	30,1
Banka orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesi	22,0
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	4,9
Ürün fiyatlaması	0,1
Yatırım /Plasman kararları	2,0
Limit tahsisi	10,9
Karşılık ayrılması	10,8
Performans ölçümü	14,2
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	0,1
Bütçeleme	17,2
Diğer	13,1
Kullanılmamaktadır	69,9

Bankalarda operasyonel risk analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinde oldukça düşük yoğunlukla kullanıldığı görülmektedir. Önceki İlerleme Anketi kullanım oranı %59,1 iken bu dönemde kullanım oranı %30,1'e gerilemiştir. Bu durumun temel nedeni, görece yüksek aktif büyüklüğüne sahip üç bankanın da içerisinde yer aldığı bir grup bankanın operasyonel risk analiz sonuçlarının karar alma süreçlerinde kullanımı konusunda önceki dönemde olumlu yanıt bildirirken, bu dönemde olumsuz yanıt bildirmesidir.

Tablo 3-14: İleri Ölçüm Yöntemlerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Sürecinin Oluşturulması (%)

Gerek Görülmemektedir	12,7
Planlanmaktadır	63,0
Oluşturulmaktadır	12,2
Uygulanmaktadır	12,2

Operasyonel risk ileri ölçüm yöntemlerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecinin mevcut olup olmadığına yönelik soruya bankaların verdiği yanıtlar Tablo 3.8'de yer alan yanıtlar ile paralellik arz etmektedir. Tablo 3-14'den de görüleceği üzere bankaların %63'ü operasyonel risk ileri ölçüm yöntemlerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecini oluşturmayı planlamakta iken, bir kısım bankaların ise söz konusu süreçleri oluşturma veya uygulama aşamasında olduğu görülmektedir. Soruya verilen cevaplarda geçen döneme göre önemli bir değişiklik yoktur.

3.3 Piyasa Riski

Tablo 3-15: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%)

Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı	Modellerin Dayandığı Yöntemler
Gerek Görülmemektedir	0,8
Planlanmaktadır	1,1
Oluşturulmaktadır	1,3
Kullanılmaktadır	96,7

Sektörün aktiflerinin %96,7'sini oluşturan bankalar piyasa risklerinin ölçümünde içsel modelleri kullanmaktadır. Sektörün çok küçük bir bölümü ise söz konusu modellere gereksinim duymadığını belirtmiştir. Modellerin dayandığı yöntemlerde ise tarihsel simülasyon yönteminin yoğun kullanımı dikkat çekmektedir. Geçen döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Tablo 3-16: Kullanılan Risk Ölçüm Modeli/Modellerinin Kapsadığı Riskler

Genel Piyasa Riski	94,7
Spesifik Risk	23,7
Kur Riski	98,4
Emtia Riski	64,9
Karşı Taraf Kredi Riski	39,6
Diğer	7,4

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100'ü aşmaktadır.

Bankalar tarafından kullanılan risk ölçüm modeli veya modellerinin tamamına yakını kur riskini ve genel piyasa riskini kapsamaktadır. Buna göre bankalar tarafından kullanılan söz konusu model veya modellerin %98,4'ü kur riskini ve %94,7'si genel piyasa riskini kapsamaktadır. Ayrıca söz konusu risk ölçüm modeli veya modellerinin %64,9'u emtia riskini, %39,6'sı karşı taraf kredi riskini ve %23,7'si ise spesifik riski kapsamaktadır. Bankalar tarafından kullanılan risk ölçüm modeli veya modellerinin kapsadığı riskler bir önceki dönem ile karşılaştırıldığında önemli bir değişikliğin olmadığı görülmektedir.

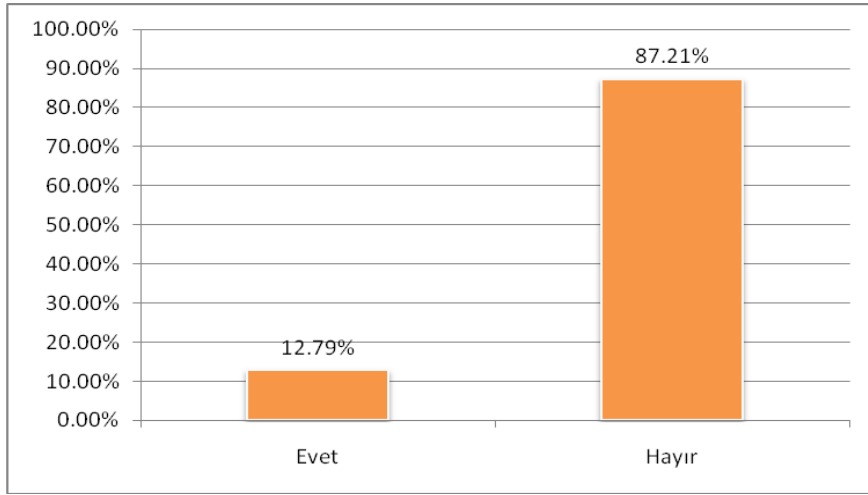
Tablo 3-17: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilite Hesaplama Yöntemleri (%)

ARCH	11,7
GARCH	49,8
EWMA	91,0
Stochastic Volatility	2,2
Implied Volatility	27,8
Diğer	34,8

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100'ü aşmaktadır.

Piyasa risklerinin ölçümünde içsel model kullanan bankalarda volatilité hesaplamak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bankalar tarafından en yaygın kullanılan yöntem %91,0 oranı ile EWMA yöntemi olup, birden fazla yöntem kullanan bankaların da bulunduğu görülmektedir. Ayrıca GARCH yöntemi sektörün %49,8'i ve Implied Volatility yöntemi ise sektörün yaklaşık dörtte biri tarafından kullanılmakta iken %11,7 oranında ARCH ve %2,2 oranında Stochastic Volatility yöntemleri kullanılmaktadır. Söz konusu veride bir önceki İlerleme Anketi'ne göre anlamlı bir değişiklik bulunmamaktadır.

Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılmayacağı (%)

Sektörün büyük bir kısmı, piyasa riskinin içsel modellerle hesaplanmasının zorunlu tutulması durumunda zorlukla karşılaşılmayacağını belirtmektedir. Söz konusu veride bir önceki İlerleme Anketi'ne göre anlamlı bir değişiklik bulunmamaktadır.

Tablo 3-18: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi (%)

Var	82,5
2011	0,0
2012	25,9
2013	6,0
2014	12,5
2015+	15,8
Tarih Belirtmeyen	22,4
Yok	16,3
Belirsiz	1,3

Bankacılık sektörünün %82,5'ini oluşturan bankalarca, yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımına ilişkin bir planları olduğu ifade edilirken, sektörün %16,3'ünü oluşturan bankaların içsel model kullanımına ilişkin bir planı olmadığı anlaşılmaktadır. Yukarıdaki tablo Haziran 2011 dönemi anket sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, içsel model kullanımına ilişkin bir planı olmadığını belirten bankaların sektördeki payı %5,6 oranında artmıştır. Diğer taraftan, bir önceki döneme kıyasla 2012 yılında içsel model kullanımına geçeceğini beyan eden bankaların sektördeki payı %39,1 oranında azalmış, 2013 yılında içsel model kullanımına geçeceğini ifade eden bankaların sektördeki payı %750,2 oranında artmıştır.

Tablo 3-19: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması (%)

Stres Testi Senaryoları		Stres Testi Uygulaması	
Gerek Görülmemektedir	0,4	Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar	98,2
Planlanmaktadır	0,0	Çok değişkenli senaryolar	82,9
Oluşturulmaktadır	0,5	Tarihsel senaryolar	70,2
Kullanılmaktadır	99,1	Diğer	7,6

Bankaların tamamına yakını piyasa riskiyle ilgili olarak stres testleri kullanmaktadır. Uygulanmakta olan stres testleri; tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar, çok değişkenli senaryolar ve tarihsel senaryolar şeklinde sıralanmaktadır. Stres testi uygulamasında bir önceki dönem sonuçlarına kıyasla bankalarca çok değişkenli senaryo ve tarihsel senaryo kullanım oranları sırasıyla %13,3 ve %24,2 oranında artmıştır.

Tablo 3-20: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması (%)

Kullanılmaktadır	96,8
Orta ve uzun dönem stratejinin belirlenmesi	68,7
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	17,3
Ürün fiyatlaması	17,9
Yatırım /Plasman kararları	34,3
Limit tahsisi	86,3
Karşılık ayrılması	0,0
Performans ölçümü	28,3
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	11,8
Bütçeleme	31,1
Diğer	3,2
Kullanılmamaktadır	3,2

Piyasa riski analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinden en az birinde kullanıldığını belirten bankaların aktif büyüklükleri toplamı sektörün yaklaşık %96,8'ini oluşturmaktadır. Bir önceki anket ile kıyaslandığında piyasa riski analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinde kullanım oranının yaklaşık olarak aynı düzeyde olduğu görülmektedir. Söz konusu sonuçları;

sektör aktif büyüklüğünün %86,3'ünü oluşturan bankalar limit tahsisinde, %68,7'sini oluşturan bankalar orta ve uzun dönem stratejilerin belirlenmesinde, %34,3'ünü yatırım/plasman kararlarında ve %31'ini oluşturan bankalar ise bütçelemelerde kullanılmaktadır. Piyasa riski analizi sonuçlarının en az kullanıldığı karar alma süreçleri ise karşılık ayrılması, riske ayarlı getiri hesaplamaları, kaynakların birimler arasında dağıtımı ve ürün fiyatlaması olarak ortaya çıkmıştır. Sektör aktif büyüklüğünün %3,2'sini oluşturan bankalarda ise piyasa riski analizi sonuçları karar alma süreçlerinde kullanılmamaktadır.

Tablo 3-21: Bankaların Piyasa Riski Ölçüm Modelleri İçin Doğrulama ve Onaylama Süreci Oluşturması (%)

Gerek görülmemektedir	5,9
Planlanmaktadır	52,9
Oluşturulmaktadır	1,6
Uygulanmaktadır	39,6

Sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık yarısını oluşturan bankalar piyasa riski ölçüm modelleri için doğrulama ve onaylama süreci oluşturmayı planladığını belirtmektedir. Bu sürece hali hazırda sahip olduğunu beyan eden bankalar ise sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık %39'unu oluşturmaktadır. Söz konusu sürecin oluşturulmasına gerek görmeyen bankaların oranı ise yaklaşık %6 civarında kalmıştır. Bir önceki anket ile kıyaslandığında piyasa riski ölçüm modelleri için doğrulama ve onaylama süreci oluşturulmasının bankalarda yaklaşık olarak aynı düzeyde kaldığı görülmektedir.

4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III

4.1. İkinci Yapısal Blok

Bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %34,7'sini oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına geçmeyi planlarken, yaklaşık %60'ını oluşturan bankalar ise ekonomik sermaye tahsisi uygulamasını oluşturma aşamasındadır. Ekonomik sermaye tahsisi uygulaması bulunan bankaların oranı ise %3,8 düzeyindedir. Bir önceki anket ile kıyaslandığında ekonomik sermaye tahsisini planlayan bankaların oranının %1,3 arttığı görülmektedir.

Tablo 4-1: Ekonomik Sermaye Tahsisi (%)

Gerek Görülmemektedir	1,6
Planlanmaktadır	34,7
Oluşturulmaktadır	59,9
Uygulanmaktadır	3,8

Anket çalışmasının sonuçlarına göre ikinci yapısal bloğa uyum kapsamında sektördeki bankaların büyük bir bölümü tarafından likidite, yapısal faiz oranı ve kredi konsantrasyon risklerine yönelik ölçüm ve raporlama faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Yine bankaların önemli sayılabilecek büyüklükte bir bölümü tarafından karşı taraf kredi riski ve spesifik riskle ilgili ölçüm ve raporlamanın yapıldığı ifade edilmiştir.

Anket kapsamında verilen cevaplara göre bankaların aktif büyüklüğü itibarıyla %84'ünün yapısal faiz oranı riskini tanımlayarak ölçüm yaptığı anlaşılmaktadır. Öte yandan sektörün; %85'inin likidite riskinin kapsamını belirlediği ve analizlerde kullandığı, %49'unun ise kredi yoğunlaşma riskini tanımladığı ve anılan riskle ilgili izleme yaptığı ifade edilmiştir. Diğer taraftan söz konusu risk türlerine ilişkin ölçümlerin düzenli ve periyodik aralıklarla üst yönetime iletildiği bildirilmiştir. Geçen döneme kıyasla anket sonuçlarında önemli bir değişiklik bulunmamaktadır.

Tablo 4-2: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti (%)

Gerek Görülmemektedir	2,7
Planlanmaktadır	51,8
Oluşturulmaktadır	24,4
Uygulanmaktadır	21,1

Anket sonuçlarına göre sektörün aktif büyüklüğü itibarıyla %24'üne tekabül eden bankalar risk ölçüm modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama süreçlerinin "oluşturulma" aşamasında olduğunu, %21'ine tekabül eden bankalar ise doğrulama ve onaylama süreçlerinin halihazırda "uygulanmakta" olduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan sektörde çok sayıda banka henüz "planlama" aşamasındadır. Bir önceki döneme kıyasla doğrulama ve onaylama süreçlerine ilişkin çalışmalarda önemli bir değişiklik yoktur.

4.2. Basel III

Bankaların aktif büyüklüğü olarak %65'ini oluşturan 6 banka BIS tarafından uluslararası düzeyde gerçekleştirilen sayısal etki çalışmasına katılmıştır. Söz konusu bankalar ile Basel III'e ilişkin olarak çalışma gerçekleştirdiğini ifade eden diğer bankalar birlikte değerlendirildiğinde bankaların;

- %65'i Basel III kapsamında sermaye oranlarını (çekirdek sermaye oranı, ana sermaye oranı, sermaye yeterliliği standart rasyosu),
- %66,4'ü kaldıraç oranını,
- %68,5'i likidite oranlarını (likidite kapsama oranı ve net istikrarlı fonlama rasyosu)

hesaplamaktadır.

BANKACILIK
DÜZENLEMESİ VE DENETİMİNE
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel : (0212) 337 73 10 Fax : (0212) 337 71 66

www.bddk.org.tr